

Πηνειός Ποταμός

Ο Πηνειός είναι ο κύριος και αξιολογότερος ποταμός της Θεσσαλίας, ηγάζει από την Πίνδο, περνάει κοντά στην Καλαμπάκα και βγαίνει στη Θεσσαλική πεδιάδα. Οι πηγές του βρίσκονται στην Πίνδο.

Ο Πηνειός ποταμός βρίσκεται στο κεντρικό διαμέρισμα της ηπειρωτικής Ελλάδας, στη Θεσσαλία. Το συνολικό μήκος του ποταμού είναι 216km και η συνολική του επιφάνεια είναι 9.500 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Σε όλο το μήκος του ποταμού ενσωματώνονται πάρα πολλοί παραπόταμοι, με κυριότερους τον Τιταρήσιο, τον Εννιπέα, τον Καλέτζη και τον Ληθαίο. Ο Πηνειός μαζί με τους παραπόταμους του αποτελεί για τη Θεσσαλία το μοναδικό υδάτινο αποδέκτη.

ΙΣΤΟΡΙΑ-ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ:

Ποτάμι της Θεσσαλίας, ο Πηνειός (αργυροδίνης, δινήης κατά τον Όμηρο) έλαβε τη σημερινή μορφή, μετά την απομάκρυνση των υδάτων της άλλοτε μεγάλης θεσσαλικής λίμνης, από ρήγμα που δημιουργήθηκε στην κοιλάδα των Τεμπών. Σύμφωνα με τη μυθολογία ήταν γιος του Ωκεανού και της Τιθύος και πατέρας της νύμφης Δάφνης, ιέρειας της Μητέρας Γης. Τη Δάφνη την κυνήγησε ο Απόλλων και όταν την έφθασε αυτή επικαλέστηκε τη Μητέρα Γη, η οποία την εξαφάνισε και στη θέση της άφησε το φυτό δάφνη. Ο Πηνειός ήταν επίσης ο πατέρας του βασιλιά των Λαπιθών Υψέα.

Από τις έρευνες των αρχαιολόγων επισημάνθηκαν στις όχθες του Πηνειού πολλές θέσεις παλαιολιθικών εργαλείων και απολιθωμένων οστών ζώων (άγρια βοειδή, ιπποπόταμος, ρινόκερος, ελέφαντας – μαμούθ, κ.ά.). Τα ευρήματα αυτά χρονολογούνται στα 70.000 – 30.000 χρόνια π.Χ. Υπάρχουν όμως και ευρήματα τα οποία ανάγονται

στην πρώιμη παλαιολιθική εποχή, 400.000 – 200.000 χρόνια πριν από σήμερα. Ετσι τεκμηριώνεται η ύπαρξη ανθρώπινης δραστηριότητας στο Θεσσαλικό χώρο.

Από τα νεολιθικά

θικά χρόνια

7.000 – 4.000 π.Χ. επιβεβαιώνεται η ύπαρξη οικισμών σε διάφορα σημεία των όχθων του ποταμού. Κατά τους ιστορικούς χρόνους κοντά στο ποτάμι αναπτύχθηκαν οι πόλεις : Αργισσα, Ατραγας, Οιχαλία, Φάλαννα, Λάρισα, Ομόλιο κ.ά. Πολλές επίσης είναι οι αναφορές για το ποτάμι κατά τους χρόνους της Ρωμαϊκής κατάκτησης και κατά την πρώιμη βυζαντινή περίοδο. Στον Μεσαίωνα η Άννα Κομνηνή Ι (1150μ.Χ.) αποκαλεί τον Πηνειό Σαλαμβρία (Σαλαμπριάς).

Ρύπανση :

Με την πάροδο του χρόνου η Λάρισα έγινε μεγαλούπολη. Οι βιομηχανίες πύκνωσαν στην περιοχή. Οι Λαρισαίοι απορροφημένοι

από τους σύγχρονους ρυθμούς ζωής, απομακρύνθηκαν από τον Πηνειό. Η εικόνα της εγκατάλειψης που φθάνει ως τις μέρες μας είναι απογοητευτική. Σκουπίδια, μπάζα, πεσμένα δένδρα, λύματα της αποχέτευσης της πόλης και βιομηχανικά λύματα βρίσκουν ως φυσικό χώρο εναπόθεσης την κοιτή του Πηνειού. Η στασιμότητα του νερού είναι σχεδόν μόνιμο φαινόμενο στην παλιά κοίτη. Κάθε χρόνο η κατάσταση χειροτερεύει. Η αδιαφορία δε ρυπαίνει μόνο τις όχθες του ποταμού αλλά και το νερό του. Η μικροβιολογική ρύπανση, η οργανική ρύπανση και η συγκέντρωση φυτοφαρμάκων λόγω της συνεχώς μειωμένης παροχής κάνει τα νερά του ακατάλληλα σχεδόν για κάθε χρήση. Σήμερα η Λάρισα και η ευρύτερη περιοχή έχουν την παραδοσιακή πηγή υδροδότησης. Ενώ μέχρι το 1986 ο Πηνειός ήταν η αποκλειστική πηγή, από το 1992 η ύδρευση της πόλης γίνεται μόνο από γεωτρήσεις (Γιάννουλη, Αμπελώνας). Τα τελευταία πέντε χρόνια η λειτουργία του βιολογικού καθαρισμού λυμάτων Λάρισας, είναι μια ανάσα για το μολυσματικό φορτίο του ποταμού. Πρέπει όμως να λειτουργήσουν οι βιολογικοί καθαρισμοί και στις άλλες πόλεις (Τρίκαλα, Καρδίτσα). Το 2005 ο Πηνειός κατατάχθηκε δεύτερος σε λίστα με τους πιο μολυσμένους ποταμούς της Ευρώπης.

Μαργαρίτα Φουκούλη ΣΤ1

Το σπήλαιο Κάψια

Ταξιδεύοντας κανείς στην Αρκαδία της Πελοποννήσου αξίζει να επισκεφτεί το σπήλαιο Κάψια.

Το σπήλαιο αυτό κατατάσσεται στα 10 πιο αξιολογικά σπήλαια της Ελλάδος και συγκαταλέγεται στα 100 καλλύτερα για αξιοποίηση σπήλαια του ελληνικού χώρου (από τα

7.500 συνολικά). Βρίσκεται 1,5 χιλιόμετρα βόρεια του χωριού Κάψια και ανήκει στο περιπλοκο σύστημα καταβοθρών του οροπεδίου της Μαντινείας. Η μέχρι σήμερα εξερευνημένη του έκταση είναι περίπου 6.500 τ.μ.

Ο πρώτος που αντίκρισε το πανέμορφο σπήλαιο ο Γάλλος αρχαιολόγος Γουστάβος Φουζέρ το 1887 ενώ πραγματοποιούσε ανασκαφές στην αρχαία Μαντινεία. Η πρώτη έρευνα του σπηλαίου έγινε στις 20 Αυγούστου 1892 από ελληνογαλλική αποστολή με υπεύ-

θυνο το νομομηχανικό Αρκαδίας Νικόλαο Σιδερίδη και δύο Γάλλους μηχανικούς.

Η δημοσίευση της μελέτης του για το σπήλαιο και τις καταβόθρες της περιοχής στο γαλλικό επιστημονικό περιοδικό Spelunga το 1911 φέρνει το σπήλαιο στην παγκόσμια δημοσιότητα. Η δημοσίευση αυτή είναι το σπουδαιότερο ελληνικό σπηλαιολογικό άρθρο της εποχής και αποτελεί την αρχή για το ξύπνημα του ενδιαφέροντος της μελέτης των ελληνικών σπηλαίων. Το 1974 πραγματοποιήθηκε νέα ελληνογαλλική αποστολή με υπεύθυνο τον Ι. Ιωάννου και ανακαλύφθηκε και νέο τμήμα του σπηλαίου που ήταν άγνωστο στους πρώτους ερευνητές. Στο σπήλαιο βρέθηκαν ίχνη παλιάς πλημμύρας και πλήθος από θραύσματα ανθρωπίνων οστών και κρανίων, σκεπασμένα από λάσπη (πάχους μισού μέτρου) που καλύπτει το δάπεδο του σπηλαίου. Επίσης βρέθηκαν λυχνάκια που πιθανόν ανήκουν στους ύστερους ελληνικούς χρόνους (4ος και 5ος μ.Χ. αιώνας).

Στην αίθουσα των «θαυμασίων» παρουσιάζονται οι σπανιότεροι χρωματισμοί λιθωματικού υλικού από κάθε άλλο γνωστό ελληνικό σπήλαιο. Κόκκινα της φωτιάς, κίτρινα της ώχρας και πρασινογάλαζα ανάμικτα με το κατάλευκο των σταλακτιτών, προσφέρουν ένα μοναδικό θέαμα φυσικής τέχνης.

Κοντογεωργάκη Μαρία ΣΤ2

